

Suomen Voimisteluliitto
Valimotie 10
00380 Helsinki

VASTINE

12.12.2022 VN/31194/2022

Opetus- ja kulttuuriministeriö/
Ylijohtaja Esko Ranto
Kulttuuriasiainneuvos Satu Heikkinen

Pyynnöstänne vastine Suomen Voimisteluliiton saamaan selvityspyyntöön;

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyysi Suomen Voimisteluliitolta selvitystä siitä, miten terveellinen ja turvallinen toimintaympäristö on toteutunut Voimisteluliiton huippu-urheilutoiminnassa ja mihin toimenpiteisiin liiton johto on ryhtynyt rytmisen voimistelun maajoukkueen valmennusmenetelmien parantamiseksi vuodesta 2018 alkaen. Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö pyysi Suomen Voimisteluliittoa selvittämään, miksi liiton kurinpitotoimet asiassa ovat viivästyneet aiheuttaen asianosaisille urheilijoille kohtuutonta kuormitusta.

Voimisteluliitto on laatinut eettiset periaatteet voimistelulle ja velvoittaa kaikkia toimimaan niiden mukaan. Voimisteluliiton kuluvan strategiakauden tavoitteena on tehdä jokaiselle lapselle turvallinen toimintaympäristö voimisteluun. Voimistelun lisenssiurheilijoiden lajikulttuuritutkimuksen seurantatutkimus on käynnissä. Kehityksen arvioimiseksi liitto vertaa tuloksia edelliseen kyselyyn sekä valitsee tulosten pohjalta seuraavat koko voimistelun yhteiset että lajikohtaiset valmennuskulttuurin muutoksen kehittämiskohteet vuosille 2023–2026.

Terveellisen ja turvallisen toimintaympäristön toteutuminen Voimisteluliiton huippu-urheilutoiminnassa

Voimisteluliitto toteuttaa liittojohtoista maajoukkue toimintaa painopistelajeissaan; miesten ja naisten telinevoimistelussa, rytmisessä voimistelussa, joukkuevoimistelussa ja Team Gymissä. Lisäksi liitto järjestää liittojohtoista valmennusleiritystä kilpa-aerobicissä, akrobatiavoimistelussa, trampoliinivoimistelussa ja tanssillisessa voimistelussa.

Terveellisen ja turvallisen toimintaympäristön toteutuminen Voimisteluliiton huippu-urheilutoiminnassa saavutetaan urheilijoiden, valmentajien, asiantuntijoiden ja lajijohdon yhteistyöllä, tiiviillä ja avoimella vuorovaikutuksella ja kehittämällä yhdessä lajikulttuuria. Konkreettisia toimenpiteitä ovat;

- Avoin vuorovaikutus ja turvallisen toimintaympäristön toteutuminen on jokaisen toimijan tehtävä. Voimisteluliitto on kouluttanut erityisesti maajoukkuevalmentajia vuorovaikutuksesta ja vastuullisuudesta ja edellyttää kaikilta valmentajilta vastuullisuuskoulutuksen suorittamista: Et ole yksin -verkkokoulutus, Vastuullinen valmentaja -verkkokoulutus, Puhtaasti paras- ja Reilusti paras -verkkokoulutukset. Tämän lisäksi tuomareilta vaaditaan tuomareille tehdyn vastuullisuuskoulutuksen

suorittaminen. Valmentajille ja kouluttajille suunnattuihin Voimisteluliiton vastuullisuuskoulutuksiin on osallistunut yhteensä yli 400 toimijaa, Vastuullisen valmentajan verkkokurssin on suorittanut yli 700 voimisteluvalmentajaa ja Et ole yksin -verkkokoulutuksen yli 3000 voimistelutoimijaa. Tuomareiden vastuullisuuskoulutuksen on suorittanut yli 400 tuomaria. Lisäksi kaikkeen valmentajien peruskoulutukseen sisältyy turvalliseen toimintaympäristöön liittyviä teemoja; tätä kautta tavoitetaan vuosittain 3000–4000 valmentajaa/ohjaajaa.

- Huippu-urheilun tueksi on vuodesta 2017 alkaen tuotettu urheilijoiden kokonaisvaltaiseen ja terveyttä tukevaan valmennukseen materiaalia [Terve Voimistelija](#) -kokonaisuuden kautta. Materiaaleja käytetään kaikkien Voimisteluliiton lajien maajoukkueoiminnassa sekä liittojohtoisessa leirityksessä muun muassa valmentajien osaamisen kehittämisessä, teemaviikoilla sekä luennoilla. Konkreettisia esimerkkejä materiaaleista ja toimenpiteistä ovat Terve Voimistelija -ravintomateriaali (2021) ja Ravitsemus esteettisissä lajeissa -webinaari (2021, yhteistyössä Joensuun yliopiston kanssa) sekä Terve voimistelija -asiantuntijan johtamat verkostot asiantuntijoiden (mm. ravinto ja fysioterapia) yhteistyön ja osaamisen kehittämiseksi.
- Painopistelajeissa maajoukkueurheilijoiden kanssa käydään vuosittain vähintään pulssi-keskustelut Olympiakomitean huippu-urheiluyksikön mallin ja pulssikyselyn mukaisesti. Urheilijoiden näkemyksen ja kuulemisen edistämiseksi keskustelussa on mukana lajia edustavia liiton toimihenkilöitä ja keskusteluun kuuluu osioita, joihin osallistuu vain urheilija tai vain valmentaja, millä pyritään varmistamaan luottamuksellinen, henkilökohtainen vuorovaikutus jokaisen kanssa. Tämän lisäksi järjestetään erillisiä keskustelutilaisuuksia tarvittaessa.
- Rytmisen voimistelun sekä miesten telinevoimistelun maajoukkueoiminta on keskitetty vuodesta 2021 Urhean olympiavalmennuskeskukseen. Yhteistyötä tehdään tiiviisti urheilijan arjen ympärille rakennetuissa valmennus- ja asiantuntijatiimeissä (fysioterapeutti, lääkäri, ravitsemusasiantuntija, psyykkisen valmennuksen asiantuntija, fysiikkavalmentaja, kaksoisura-asiantuntija, tuomaritoiminta) liiton johtamana ja yhdessä Olympiakomitean huippu-urheiluyksikön, Urhean valmennuskeskuksen ja akatemian kanssa. Liitto kehittää yhdessä Olympiakomitean huippu-urheiluyksikön kanssa huippu-urheilutoimintaa ja etsii toimivia malleja eri maiden huippu-urheilun toimintaympäristöjä arvioiden.
- Voimisteluliitossa on yhdeksän Suomen Olympiakomitean nimeämää ja auditoitua huippu-urheilun tähtiseuraa. Nämä ovat seuroja, joiden riveistä nousee säännöllisesti lajin huippuvoimistelijoita. Huippuseuraverkostossa toimii 11 seuraa. Jokaisella näistä on auditoitu oma vastuullisuusohjelma käytössä.
- Voimisteluliitto on toiminut kansainvälisesti naisten sarjojen alaikärajojen nostamiseksi ja lasten oikeuksien lisäämiseksi Kansainvälisen Voimisteluliitto FIGin sääntöihin. Työ näiden eteen jatkuu määrätietoisesti ja toimien yhteistyössä muiden Pohjoismaiden kanssa. Voimistelulajeissa varhainen erikoistuminen ja urheilijan polun eteneminen hyvin nuorena valinta- ja huippuvaiheeseen luovat tilanteen, jossa toimitaan huippu-urheilun toimintaympäristössä nuorten urheilijoiden kanssa. Lapsen oikeuksien mukaisesti kaikki alle 18-vuotiaat ovat lapsia, ja liittoa velvoittaa YK:n lapsen oikeuksien sopimus. Varhaisen erikoistumisen erityispiirre huomioidaan Voimisteluliiton huippu-urheilutoiminnassa valmennus- ja asiantuntijatiimeissä ja urheilijan arjen tukemisessa.

Toimenpiteet rytmisen voimistelun maajoukkueen valmennusmenetelmien parantamiseksi

Edellä kuvattujen liiton yhteisten huippu-urheilua koskevien toimenpiteiden lisäksi, liitto toteuttaa / on toteuttanut seuraavat toimenpiteet rytmisen voimistelun valmennusmenetelmien parantamiseksi;

- Rytmisen voimistelun maajoukkueen urheilijoille ja heidän vanhemmilleen pidetään säännöllisesti liittojohtoiset vanhempainillat. Tämän lisäksi vanhemmille jaetaan liiton toimihenkilöiden yhteystiedot ja heitä kehoitetaan olemaan yhteydessä.
- Keskustellut rytmisen voimistelun maajoukkueen valmentajien kanssa vuonna 2018 esiin nousseista tapauksesta ja käytetyistä menetelmistä. Tämän jälkeen maajoukkue toiminnassa on luovuttu punnituksista, ohjeistettu ylivenytykseen liittyvät käytänteet ja kehitetty asiantuntijatiimin kanssa tehtävää yhteistyötä urheilijoiden kokonaishyvinvoinnin eteen.
- Vuorovaikutusta suoraan urheilijoiden kanssa on lisätty urheilijoiden arjessa. Harjoituksissa on vierailut viikoittain niin Voimisteluliiton, Olympiakomitean kuin Urhean lajitoimijoita ja toimihenkilöitä, millä on pyritty parantamaan avointa ja tiivistä yhteistyötä arjen tasolla.
- Valmentajan ja maajoukkueen tueksi rakennettiin pysyvämpi asiantuntijatiimi (fysioterapeutti, psyykkisen valmennuksen asiantuntija, ravintoasiantuntija, fysiikkavalmentaja, lääkäri, kaksoisura-asiantuntija, tuomaritoiminta) yhteistyössä Urhean ja Olympiakomitean kanssa.
- Nuorten joukkueprojekti rakennettiin uudella prosessilla, jossa lisättiin yhteistyötä urheilijoiden, seurojen ja niiden valmentajien sekä perheiden ja asiantuntijoiden kanssa. Toimintakulttuurissa korostettiin luottamuksellisen ilmapiirin rakentamista ja yhteistyötä.
- Voimisteluliitto on haastanut kansainväliset toimijat kehittämään rytmisen voimistelun tuomarointia ja toimintaa urheilijoiden kokonaishyvinvoinnin huomioimaan suuntaan.

Vuonna 2023 Voimisteluliitto

- Rytmisen voimistelun lajikulttuurin kehittämiseksi on käynnistetty erityisprosessi, joka koskee kaikkia toiminnan tasoja ja urheilijan polun vaiheita. Prosessiin kutsutaan mukaan seurat, niiden valmentajat, maajoukkue, maajoukkueen valmentajat sekä asiantuntijatiimi, tuomarit ja lajin toimijat. Kulttuurinmuutos on systemaattinen ja jatkuva prosessi, jonka eteen tehtävä määrätietoinen työ voimistelussa jatkuu entistä voimallisemmin.

- Voimistelun lisenssiurheilijoiden lajikkulttuuritutkimuksen seurantatutkimus on käynnissä. Suoritetaan vertailu edelliseen vuonna 2018 tehtyyn kyselyyn, ja valitaan tulosten pohjalta koko voimistelun yhteiset, että lajikohtaiset valmennuskulttuurin muutoksen kehittämiskohteet vuosille 2023–2026.
- Tukee valmentajia oman valmentajuuden kehittymisessä. Liitto lisää valmentajien osaamista vuorovaikutustaidoissa sekä positiivisessa pedagogiikassa.
- Toteuttaa lajien maajoukkue toiminnassa mukana oleville urheilijoille vastuullisuuskoulutuksen, jonka tavoitteena on, että urheilijat tunnistavat epäasiallisen käytöksen ja tietävät, miten nostaa asiat esille tarvittaessa ja rohkaistuvat tekemään niin. Liitto pitää kaikessa toiminnassa esillä vastuullisen valmennuksen, turvallisen toimintaympäristön ja lapsen oikeuksien linjauksia valmennuskulttuurin kehittämiseksi.
- Järjestää koulutuksen kehorauhasta sekä yhteistyössä Syömishäiriöliiton kanssa julkaisee materiaalin ”Kuinka puhua syömishäiriöistä eri ikäisille lapsille ja nuorille”. Koulutus ja ohjeet jaetaan laajasti koko voimistelun valmentajakentälle, ja käydään läpi erityisesti rytmisen voimistelun valmentajien kanssa.
- Tehdään valmentajien tueksi selkeitä ohjeistuksia/sääntöjä yksittäisistä teemoista. Tällainen malli on käytössä muutamassa maassa.
- Rytmisen voimistelun maajoukkue toimintaan rakennetaan toiminnan kehittämisen prosessi ja tähän prosessiin tarkistuspisteet, jolloin toimintakulttuurin muutosta analysoidaan yhdessä Olympiakomitean huippu-urheilun yksikön ja Urhean kanssa.

Voimisteluliiton kurinpitotoimet

Voimisteluliiton sääntöjen mukaisesti liiton kurinpitovaltaa käyttää kurinpitovaliokunta. Kurinpitovaliokunta on toiminnassaan ja päätöksenteossään itsenäinen ja riippumaton liiton muista elimistä. Tapausten käsittelyn nopeus riippuu mm. käsittelyssä olevien tapausten määrästä, niiden laajuudesta sekä tapauksiin liittyvän materiaalin määrästä. Kurinpitovaliokunnan jäsenet ovat vapaaehtoistoimijoita, eikä heillä makseta työstä korvausta. He tekevät vapaaehtoistyötä omalla vapaa-ajallaan. Kurinpitovaliokunnan määräämistä seuraamuksista julkisia ovat julkinen varoitus ja toimitsijakielto.

Liiton sääntöjen mukaan syyskokous valitsee kurinpitovaliokunnan jäsenet kolmivuotiskaudeksi. Valiokunnassa tulee olla viisi varsinaista jäsentä, joista vähintään kolmella tulee olla oikeustieteellinen tutkinto ja urheilu-oikeuteen erikoistuneita henkilöitä. Tämänhetkessä kokoonpanossa kaikki viisi jäsentä ovat urheilu-oikeuteen erikoistuneita asiantuntijoita. Kurinpitosääntöihin tuodaan maaliskuun 2023 sääntömääräiseen kevätkokoukseen muutosesityksiä, joiden tavoitteena on tehostaa kurinpitoprosessien käsittelyä.

Voimisteluliitto on syyskokouksen 2022 päätöksellä päättänyt liittyä urheilun yhteiseen vakavien eettisten rikkomusten keskitettyyn kurinpitoon.

Suomen Voimisteluliiton vastuullisuustyö

Suomen Voimisteluliitto on toteuttanut vastuullisuustyötä määrätietoisesti useiden vuosien ajan, erityisesti vuodesta 2018 alkaen. Työtä on tehty sekä lajikulttuurin kehittämiseksi että turvallisen toimintaympäristön takaamiseksi voimistelijoille. Toimenpiteinä on ollut yleisen tietoisuuden lisääminen hyväksyttävistä ja ei-hyväksyttävästä toiminnasta, toimijoiden kouluttaminen vastuullisuusasioista sekä materiaalin valmistaminen ja sen jalkauttaminen seura- ja maajoukkue toimintaan.

Voimisteluliitto oli yksi Väestöliiton kanssa toteutetun Et ole yksin -palvelun perustajista vuonna 2018. Liitto työsti oman vastuullisuusohjelmansa valmiiksi vuonna 2019, ja sitä on siitä lähtien toimeenpantu aktiivisesti useilla toimenpiteillä. Avaamme erillisessä liitteessä tarkemmin toimenpiteitä, joita on toteutettu ja jotka ovat olleet käynnissä vuodesta 2018 alkaen.

Voimisteluliiton vastuullisuustyötä ohjaavat periaatteet, ohjelmat ja säännöt:

- Reilu peli – urheiluyhteisön eettiset periaatteet
- Urheiluyhteisön yhteinen vastuullisuusohjelma 2020–2024
- Voimistelun eettiset periaatteet (2020)
- Voimistelun vastuullisuusohjelma (2019), jonka alla omina kokonaisuuksinaan:
  - o Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma (2022–2025)
  - o Ympäristösuunnitelma (2022–2025)
  - o Antidopingohjelma (päivitetty 2021) ja Kilpailumanipulaation torjuntaohjelma (2021)
  - o Turvallisesti voimistelussa-materiaali epäasiallisen käytöksen ennaltaehkäisyyn ja puuttumiseen (2021)
- Voimisteluliiton sääntökokonaisuus:
  - o liiton toimintasäännöt (hyväksytty syyskokous 2022)
  - o liiton kilpailu- ja kurinpitosäännöt (hyväksytty syyskokous 2022)
  - o liiton toimintaohjesääntö (2022), jossa määritelty muut liiton toimintaa koskevat sääntökokonaisuudet kuten lajien kansainväliset säännöt
- Voimisteluliiton strategia 2021–2024: Vetovoimaa lasten voimisteluun tavoitteena:
  1. Seurojen toiminta mahdollistaa laadukkaan lasten voimistelun. Voimistelijan polkuja on harrasteesta huippu-urheilijaksi saakka.
  2. Jokaiselle lapselle tarjotaan turvallinen toimintaympäristö.
  3. Lasten ohjaamisesta ja valmennuksesta kasvaa arvostettu harrastus ja ammatti.
  4. Voimistelutoiminnassa mukana olevien lasten määrä kasvaa.
  5. Voimistelun rooli yhteiskunnallisena vaikuttajana nousee näkyvämmäksi. Lasten voimistelun mielikuva muuttuu strategian suuntaisesti positiivisemmaksi.
- Voimisteluliiton arvot ovat vastuullisesti, sisukkaasti, arvostaen ja yhdessä.

Liiton strategisten tavoitteiden mukaisesti liitto on haastanut kaikki 350 jäsenseuraa ottamaan käyttöön seuran oman vastuullisuusohjelman. Liitto tukee seuroja ohjelman tekemisessä Vastuullisuusaskeleet-klinikoilla sekä vaikuttajaverkoston työn kautta.

Liitto seuraa ja arvioi toimintaansa säännöllisesti ja kerää tarvittavaa lisätietoa. Tarvittaessa tehdään korjaavia toimenpiteitä tai lisätään painoarvoa tietyille toimenpiteille. Valmennuskulttuurin muutosta on tehty määrätietoisesti, mutta työtä on edelleen jäljellä.

Voimisteluliitto katsoo, että on vastauksessaan ja sen liitteenä olevassa koosteessa vastannut opetus- ja kulttuuriministeriön selvityspyynnössä listattuihin asioihin. Tämän lisäksi Voimisteluliiton edustajat ovat sopineet tapaamisen opetus- ja kulttuuriministeriön ylijohtaja Esko Rannon kanssa ja antavat mahdollisia lisätietoja tapaamisen yhteydessä.

Päiväys 12 /12 / 2022

Kaisa Vikkula
Puheenjohtaja

Maria Laakso
Toiminnanjohtaja